

آینده پژوهی و اهداف و ابزار دیپلماسی در الگوی دولت اسلامی پیامبر اسلام (ص)

دکتر بهرام نوازنی

عضو هیئت علمی گروه علوم سیاسی، دانشگاه بین المللی امام خمینی (ره)

واژه دیپلماسی گرچه برای اولین بار در سال ۱۷۹۶ از سوی ادموند برک انگلیسی برای توصیف "دیپلماسی دوگانه" در جنگهای ناپلئون بکار برده شده اما به عنوان نهادی (تشکیلات، قرارداد و عرف) که بر رفتار مسالمت آمیز یک دولت با دولت دیگر می پردازد قدمتی به درازای عمر دولت و سیاست دارد. دیپلماسی در این معنی، یکی از عناصر اصلی قدرت واحد سیاسی بشمار می رود و از آن جا که با دولتها یا دیگر عناصر خارج از مرزهای جغرافیایی ارتباط دارد در ردیف ابزار سیاست خارجی و در پی تامین اهداف سیاست خارجی خواهد بود. از آنجا که هدف دولت ها در روابط خارجی خود هم در گذشته کسب بیشترین منفعت و پرهیز از خسارت و ضرر بوده و هم در آینده چنین خواهد بود، دیپلماسی فعال و آینده نگر می تواند از نقش

هدایت کننده ای در اجرای سیاسی خارجی دولتها در عرصه تحول و دگرگونی برخوردار گردد

پیامبر اسلام (ص) به مدت ده سال در مکه به ابلاغ پیام توحید و یگانگی پروردگار مشغول بود اما برای موفقیت در این زمینه ، تشکیل یک دولت اسلامی ضرورت داشت و این مهم پس از مهاجرت به مدینه و ایجاد اتفاق میان مهاجران و انصار و دیگر قبایل ساکن در شهر و اطراف آن فراهم گردید . هدف اصلی پیامبر ابلاغ رسالت الهی بود و دولت اسلامی را نیز برای تداوم همین وظیفه ابلاغ رسالت به دیگر واحد های سیاسی کوچک و بزرگ اطراف تشکیل داد . قرآن در آیه ۹۲ سوره انبیاء ، راز موفقیت انسان را در اعتقاد به وحدانیت پروردگار دانسته و از مردم به عنوان امت واحده ای نام برده است که باید به پرستش خدای واحد پردازند . این نقطه نه تنها وظیفه دولت اسلامی در حال حاضر است بلکه در آینده روابط خارجی خود با کشورهای دیگر نیز باید وظیفه تبلیغی خود را برای رسیدن به این نقطه بنیان گذارد . دولت اسلامی پیامبر برای رساندن پیام وحدانی به دیگر واحدهای سیاسی از ابزار و شیوه های منطبق با الگوی رسالت استفاده کرد و این مقاله در تلاش است تا انواع شیوه هایی را که متناسب به وضع کنونی روابط بین الملل و آینده آن است بر اساس مدل تدرج معرفی نماید .

کلید واژه : آینده پژوهی ، اسلام ، دیپلماسی ، سیاست خارجی ، حقوق بین الملل